

Handleiding

Rijnbrink

Handleiding opstarten
pop-up Bibliotheek
in de noodopvang

Inleiding

Meer mensen dan ooit tevoren zijn op de vlucht uit hun land, op zoek naar veiligheid en bescherming. Naast de vluchtelingen uit landen zoals Afghanistan en Syrië, zijn er nu de mensen die de oorlog in Oekraïne ontvluchten. Veel gemeenten in ons land realiseren noodopvangcentra voor deze vluchtelingen.

Rijnbrink wil de bibliotheken ondersteunen die van betekenis willen zijn in de noodopvang. In het Fieldlab 'Bed, Bad, Brood, Boek' onderzoeken en toetsen we meerdere manieren om daar invulling aan te geven. Eén mogelijkheid die we hier uitlichten is de pop-up Bibliotheek. We delen de kennis en ervaring die we, met dank aan Bibliotheek Gelderland Zuid (OBGZ) en Bibliotheek Enschede, in het Fieldlab hebben opgedaan. Door dit te doen kunnen bibliotheken in de toekomst ook op andere opvanglocaties snel en efficiënt het concept van de pop-up Bibliotheek inzetten. Dit document is een praktische handleiding. Daarin staan een aantal belangrijke stappen

beschreven om te komen tot een succesvolle pop-up Bibliotheek. We realiseren ons uiteraard dat elke lokale situatie anders is en dat vraagt om maatwerkoplossingen.

Rol van de Bibliotheek in de noodopvang

De Bibliotheek kan voor de mensen in deze opvang veel doen. Door te zorgen voor afleiding, vermaak en het bieden van leesplezier. Maar ook door de mensen kennis te laten maken met de Nederlandse taal. In die zin is de noodopvang een hele logische plek om als Bibliotheek aanwezig te zijn. De Bibliotheek is immers een laagdrempelige en toegankelijke plek voor alle inwoners, oud en nieuw. Het geeft een mooie invulling aan de maatschappelijke opgave om iedereen mee te kunnen laten doen in onze maatschappij. En dat laten we daarmee ook zien richting gemeente en andere partners. Bovendien kan het zorgen voor een positieve verbinding binnen je lokale gemeenschap, als je bijvoorbeeld mensen uit je lokale omgeving oproept om zich hier ook vrijwillig voor in te zetten.

Inhoud

Inleiding

Stappen - Voorbereiding

- 1 Intern de handen op elkaar krijgen: draagvlak creëren
- 2 Samenwerking gemeente, COA, welzijn opzetten

Stappen - Aan de slag

- 3 Samenstellen collectie
- 4 Bemensing regelen
- 5 Fysieke plek inrichten op de locatie
- 6 Activiteiten organiseren

Tips en ervaringen zijn te herkennen aan deze iconen:

Stap 1

Vorbereiding

Intern de handen op elkaar krijgen: draagvlak creëren

- Zorg voor overeenstemming over het belang en de noodzaak van het opzetten van een pop-up Bibliotheek. Het draagt bij aan een maatschappelijke opgave, je maakt in korte tijd impact en kunt je profileren en positioneren als belangrijke partner.
- Bepaal op welke manier je invulling wilt geven aan de pop-up Bibliotheek. Dit is afhankelijk van de lokale situatie, bijvoorbeeld van de grootte en van de samenstelling van de groep bewoners van de locatie.
- Spreek af wie wat doet. Maak de nodige middelen (uren, gelden) vrij.
- Vergeet de interne communicatie niet. Het is belangrijk om collega's te informeren en te betrekken bij je plannen

1

2

3

4

5

6

Stap 2

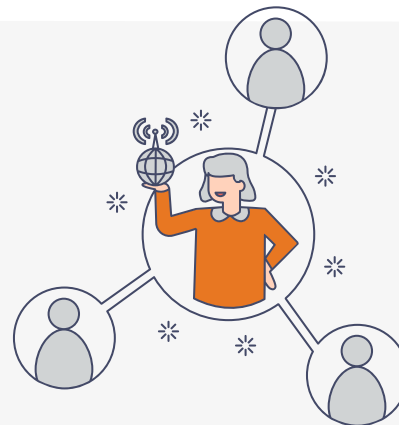
Vorbereiding

Ga de samenwerking aan met gemeente, COA en welzijn

- Ga na wie de betrokkenen bij de noodopvang zijn vanuit de gemeente en het COA.
- Bepaal welke lokale (welzijns) organisaties potentieel interessant zijn om te betrekken. Wat kunnen zij betekenen?
- Leg het contact met de gemeente/de COA-locatieleider. Informeer ze over je plannen, en laat ze zich committeren aan de opbouw van de pop-up Bibliotheek.
- Bespreek de samenwerking en de rolverdeling met de gemeente, het COA en de (welzijns)organisaties.

Tip:

Vraag de COA-locatieleider om een rondleiding in de noodopvang. Bespreek het initiatief van de pop-up Bibliotheek en vraag ook welke voorwaarden er zijn waar je rekening mee moet houden.

1

2

3

4

5

6

Stap 3

Aan de slag

Samenstellen collectie

- Welke (lokale) partners/sponsors zijn er die kunnen helpen bij het realiseren van een kwalitatief aantrekkelijke collectie?
- Ga met de bewoners van de noodopvanglocatie in gesprek. Waar hebben zij behoefte aan?
- Welke boeken wil je opnemen in de collectie? Rijnbrink kan helpen om tot een titellijst te komen voor de aanschaf van een collectie. Denk aan prentenboeken, boeken in de moedertaal en taalboeken.
- Roep inwoners op om ook boeken in te zamelen. Hiermee creëer je groot draagvlak bij de inwoners van jouw gemeente(s) en ontstaat er verbinding met de Bibliotheek.

Tip

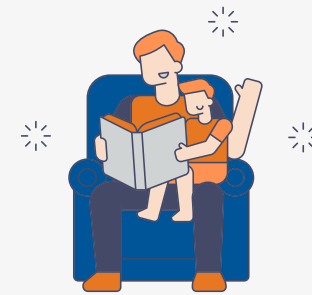
Geef gericht verzoeken (bijvoorbeeld alleen Engelstalig en prentenboeken) bij een oproep voor tweedehands collectie.

Tip

Zoek de samenwerking op met de lokale boekhandel.

Tip

Bij een aankoop van een boek kan men meteen een klein bedrag doneren of een boek doneren uit een selectie.

1

2

3

4

5

6

Stap 4

Aan de slag

Bemensing regelen

- Doe een oproep om vrijwilligers te werven. De pop-up Bibliotheek kan alleen open als je vrijwilligers hebt. De vrijwilligers zijn ambassadeurs van de Bibliotheek.
- Organiseer een startbijeenkomst (samen met COA/gemeente en/of andere partnerorganisaties) voor de vrijwilligers. Tijdens deze bijeenkomst leg je uit wat het van ze vraagt en wat er van ze verwacht wordt. Wees hierbij realistisch. Geef ook aan dat je het sámen doet en verder invulling geeft aan de pop-up Bibliotheek. Daarnaast kun je tijdens de startbijeenkomst aandacht hebben voor regels en omgangsvormen.
- Gebruik deze bijeenkomst om zicht te krijgen welke vrijwilliger je waarvoor wilt inzetten. Ondanks alle goede bedoelingen is niet iedereen even geschikt.
- Formeer een kernteam van vrijwilligers waarmee je nauw samenwerkt en die veel werk uit handen kunnen nemen. De Bibliotheek kan een meer coördinerende rol aannemen.

1

2

3

4

5

6

Stap 5

Aan de slag

Fysieke plek inrichten op de locatie

- Zorg voor een eenvoudige inrichting (kasten, kleden, zitzakken, bankstel). Stem de mogelijkheden ter plaatse af met COA/gemeente.
- Bespreek de voorwaarden; moeten kasten afsluitbaar zijn zodat bewoners er niet bij kunnen als de pop-up Bibliotheek gesloten is?

Tip

In de pop-up Bibliotheek is het niet mogelijk om boeken te registreren. Als je boeken uitleent, dan gaat dat dus op basis van vertrouwen. Dit is verre van waterdicht. Het kan voorkomen dat mensen mooie titels (bijvoorbeeld splinternieuwe dure taalmethodes) niet terugbrengen. Leen deze daarom niet uit, maar laat ze alleen in de pop-up Bibliotheek zelf lezen.

Tip

Geef pas materialen mee als er ruim voldoende van is. Op het moment dat er schaarste is, dan ontstaat er ongelijkheid onder bewoners en dat is niet wenselijk.

1

2

3

4

5

6

Stap 6

Aan de slag

Lees meer over de ervaringen van OBGZ in het Bibliotheekblad.

Activiteiten organiseren

- De pop-up Bibliotheek is een start. Van hieruit kun je beter zicht krijgen op de behoeftes van bewoners van de noodopvang, zoals het leren van de taal, ontspanning, afleiding, vermaak en leesplezier.
- Wil je een activiteit organiseren? Zoek dan de samenwerking met lokale partners, zoals welzijn, sportclubs of muziekscholen.
- Om mensen bekend te maken met de Bibliotheek en haar dienstverlening is er de fotostrip 'Welkom in de Bibliotheek.' Deze kun je bijvoorbeeld inzetten bij rondleidingen. De fotostrip is beschikbaar in veel verschillende talen.

Ervaring

'De activiteiten van de Bibliotheek hebben er aan bijgedragen dat bewoners van de noodopvang in contact kwamen met lokale inwoners. Hier was behoefte aan.'

Ervaring

'Denk na over de volgorde waarop je activiteiten aanbiedt. Onze suggestie:

1. Pop-up bibliotheek (lezen en studeren),
2. Voorleesactiviteiten,
3. Taaluurtjes,
4. Culturele activiteiten buiten de opvanglocatie (in de Bibliotheek).'

Tip

Organiseer de activiteiten niet allemaal tegelijk.

1

2

3

4

5

6

Contact

Ondersteuning nodig bij het opzetten
van een pop-up Bibliotheek?
Wij helpen je graag.

Karien van Buuren

telefoon 06 22 68 20 57

mail karien.vanbuuren@rijnbrink.nl